

ADLİ KOLLUK YÖNETMELİĞİ

Adli Kolluk Yönetmeliği

Adalet ve İçişleri Bakanlıklarından:

Resmi Gazete Tarihi : 01/06/2005

Resmi Gazete Sayısı : 25832

BİRİNCİ BÖLÜM : Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

Madde 1 - Bu Yönetmelik, adli kolluğun çalışma esaslarını, adli kolluk görevlilerinin niteliklerini, adli işlemlerinin denetimini, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimini, diğer hizmet birimleri ile ilişkilerini, değerlendirme raporlarının düzenlenmesini, uzmanlık dallarına göre hangi bölümlerde çalıştırılacaklarını ve diğer hususları düzenler.

Dayanak

Madde 2 - Bu Yönetmelik, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 167 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 - Bu Yönetmelikte geçen deyimlerden;

Adli kolluk görevlileri: 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilâtı Kanununun 8, 9 ve 12 nci maddeleri, 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanununun 7 nci maddesi, 2/7/1993 tarihli ve 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesi, 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun 4 üncü maddesi ve 3/11/1983 tarihli ve 83/7362 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Jandarma Teşkilâtı Görev ve Yetkileri Yönetmeliğinde belirtilen soruşturma işlemlerini yapmak üzere, tâbi oldukları atama usulüne göre görevlendirilen komutan, âmir, memur ve diğer görevlileri,

Adli kolluk sorumlusu: İçişleri Bakanlığına bağlı Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı ile Gümrük Müsteşarlığı tarafından atamalarındaki usule göre görevli adli kolluğun komutanını/âmirini,

Cumhuriyet savcısı: Yetkili Cumhuriyet başsavcılarını ile Cumhuriyet savcılarını,

Kovuşturma: İddianamenin kabulü ile başlayıp hükmün kesinleşmesine kadar geçen evreyi,

Soruşturma: Kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden, iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi,

Gecikmesinde sakınca bulunan hâl: Derhâl işlem yapılmadığı takdirde suçun delillerinin kaybolması veya şüphelinin kaçması veya kimliğinin saptanamaması ihtimalini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM : Görev, Yetki ve Sorumluluklar

Görevlendirme

Madde 4 - Soruşturma yapmak üzere;

- a) Emniyet Genel Müdürlüğüne, asgarî tam teşekküllü bir polis karakolu bulunan yerlerde,
- b) Jandarma Genel Komutanlığına, asgarî tam teşekküllü bir jandarma karakolu bulunan yerlerde,
- c) Sahil Güvenlik Komutanlığına, asgarî sahil güvenlik bot komutanlıklarının bulunduğu yerlerde,
- d) Gümrük Muhafaza Genel Müdürlüğüne, gümrük muhafaza müdürlüğü ile müstakil bölge ve kısım âmirlikleri bulunan yerlerde,

mevcut imkanlar ölçüsünde yeterince adlî kolluk personeli görevlendirilir.

Adlî kollukla ilgili esaslar

Madde 5 - Adlî kollukla ilgili düzenleme ve uygulamalarda aşağıdaki genel esaslara uyulur:

- a) Cumhuriyet savcıları, adlî görevlere ilişkin emir ve talimatlarını öncelikle adlî kolluk sorumlularına veya adlî kolluk görevi ifa eden diğer birim âmirlerine verir.

Adlî kolluk, bağlı bulunduğu kolluk teşkilâtının bir parçası olup, öncelikli görevi, karşılaştığı suçun işlenmesini önlemektir.

Cumhuriyet savcılarınca, adlî görevler ile ilgili emir ve talimatlar zorunluluk bulunmadıkça, kolluk birimlerinin aralarındaki işbölümü ile kolluk teşkilâtlarının görev ve yetki alanları gözetilerek verilir.

Adlî kolluk, adlî görevlerin haricindeki hizmetlerde üstlerinin emrindedir.

Adlî kolluk görevlilerine, adlî görevi bulunmayan üstleri tarafından, yürütülen soruşturma ile ilgili emir ve talimat verilemez. Yönetmeliğin 7 nci maddesi hükümleri saklıdır.

Adlî kolluk görevlileri, kadrolarında yer aldıkları birimlere mevzuatla verilmiş ve adlî görev kapsamı dışında kalan diğer görev ve hizmetleri de yerine getirirler.

- b) Adlî kolluk görevlilerinin özlük hakları, bağlı oldukları teşkilât tarafından yürütülür.

Görev ve yetkiler

Madde 6 - Soruşturma işlemleri, Cumhuriyet savcısının emir ve talimatları doğrultusunda öncelikle adlî kolluğa yaptırılır. Adlî kolluk görevlileri Cumhuriyet savcısının adlî görevlere ilişkin emirlerini gecikmeksizin yerine getirir.

Adlî kolluk görevlileri, kendilerine yapılan bir suçla ilişkin ihbar veya şikâyetleri; el koydukları olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri derhâl Cumhuriyet savcısına bildirir ve Cumhuriyet savcısının emri doğrultusunda işin aydınlatılması için gerekli soruşturma işlemlerine başlar.

Bir ölümün doğal nedenlerden meydana gelmediği kuşkusunu doğuracak bir durumun varlığı veya ölünün kimliğinin belirlenememesi hâlinde; kolluk görevlisi, durumu derhâl Cumhuriyet başsavcılığına bildirmek ve Cumhuriyet savcısının emri doğrultusunda soruşturma işlemlerine başlamak zorundadır.

Cumhuriyet savcısı, adlî kolluk görevlilerine emirleri yazılı; acele hâllerde, sözlü olarak verir. Sözlü emir, en kısa sürede yazılı hâle dönüştürülerek mümkün olması hâlinde en seri iletişim vasıtasıyla ilgili kolluğa bildirir; aksi hâlde ilgili kolluk görevlilerince alınmasına hazır edilir. Ancak, kolluk görevlisi emrin yazılı hâle getirilmesini beklemeden sözlü emrin gereğini yerine getirir.

Suçüstü hâli ile gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, Cumhuriyet savcısına erişilemiyorsa veya olay genişliği itibarıyla Cumhuriyet savcısının iş gücünü aşıyorsa, sulh ceza hâkimi de bütün soruşturma işlemlerini yapabilir. Bu durumda adlî kolluk görevlileri, sulh ceza hâkimi tarafından emredilen tedbirleri alır ve araştırmaları yerine getirir.

Adlî kolluk görevlileri, maddî gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, Cumhuriyet savcısının emirleri doğrultusunda şüphelinin lehine veya aleyhine olan tüm delilleri, kanunda ön görülen koşullara uyarak toplamak, muhafaza altına almak ve bunları bir fezleke ile Cumhuriyet savcısına sunmakla yükümlüdür. Hukuka aykırı delil elde edildiğinin tespiti hâlinde, fezlekedede bu hususa da yer verilir. Adlî kolluk görevlileri diğer soruşturma işlemlerini de aynı titizlikle yerine getirir.

Olay yerinde görevine ait işlemlere başlayan adlî kolluk görevlisi, bunların yapılmasına engel olan veya yetkisi içinde aldığı tedbirlere aykırı davranan kişileri, işlemler sonuçlanıncaya kadar önce sözlü olarak ikâz eder; uyulmaması hâlinde zor kullanarak olay yerinden uzaklaştırır. İlgilinin ısrarı hâlinde yakalama işlemi uygulanır.

Diğer kolluk birimlerinin adlî kolluk görevi

Madde 7 - Gerektiğinde veya Cumhuriyet savcısının talebi hâlinde, diğer kolluk birimleri de adlî kolluk görevini yerine getirmekle yükümlüdür. Bu durumda, kolluk görevlileri hakkında, adlî görevleri dolayısıyla Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : Adlî Kolluk Görevlilerinin Nitelikleri, Hizmet Öncesi ve Hizmet İçi Eğitimleri

Adlî kolluk görevlilerinin nitelikleri

Madde 8 - Adlî kolluk görevlileri, kolluk görevlilerinin ilgili mevzuatına göre taşınması gerekli olan niteliklere sahip olmalıdır.

Adlî kolluk görevlilerinin, yüklendiği görevlerin gerektirdiği bilgi ve vasıfları taşınması sağlanır.

Her hizmet bölümü için gerekli koşullar, kanun veya kolluk birimlerinin bağlı buldukları bakanlıklarca çıkarılan mevzuatta belirtilir.

Adlî kolluk görevlilerinin genel ve özel niteliklerinin belirlenmesinde;

a) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu,

b) 26/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu,

c) 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanunu,

d) 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilâtı Kanunu,

e) 28/5/1988 tarihli ve 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu,

f) 18/3/1986 tarihli ve 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu,

g) 11/4/2002 tarihli ve 4752 sayılı Astsubay Meslek Yüksek Okulları Kanunu,

h) 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu,

i) 2/7/1993 tarihli ve 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname,

j) 16/7/1985 tarihli ve 85/9709 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sahil Güvenlik Komutanlığının İdarî ve Adlî Görevlerine İlişkin Tüzük,

k) 3/11/1983 tarihli ve 83/7362 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Jandarma Teşkilâtı Görev ve Yetkileri Yönetmeliği,

l) 9/8/1968 tarihli ve 12972 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Silâhlı Kuvvetleri Astsubay Meslek İçi Eğitim Yönetmeliği,

m) 4/8/2003 tarihli ve 25189 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Emniyet Teşkilâtı Sağlık Şartları Yönetmeliği,

n) 29/8/2001 tarihli ve 24508 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Polis Meslek Yüksek Okulları Giriş Yönetmeliği,

ile bu konudaki diğer ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

Adlî kolluğun hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimi

Madde 9 - Adlî kolluk görevi yapacak personelin verilen görevleri en iyi seviyede yapabilmesi için bu personel hizmet öncesi ve hizmet içi eğitime tâbi tutulur.

a) Hizmet öncesi eğitim;

1) Hizmet öncesi eğitimde kolluk personelinin, adlî kolluk görevlerini ifa edebilecek biçimde yetiştirilmeleri esastır.

2) Hizmet öncesi eğitim müfredatlarında; 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun temel ilkeleri, ceza sorumluluğunun esasları, özel hükümler, 5271 sayılı Ceza

Muhakemesi Kanunu ile diğerk kanunlarda yer alan ve kolluk tarafından yerine getirilen suç soruşturmasına ilişkin işlemlerin hukukî çerçevesine yönelik konulara yer verilir.

b) Hizmet içi eğitim;

1) Adlî kolluk görevlerini üstlenmiş bulunan kolluk personeline, hizmet öncesi eğitimde verilen temel konular yanında, yüklendiğı görevin içeriğine uygun alanlarda hizmet içi eğitim verilir.

2) Hizmet içi eğitim ile; hizmet öncesi eğitimin eksikliklerini tamamlamak, personelin gördüğü hizmet ile ilgili değışiklik ve gelişmelere uyumunu sağlamak, hizmet dallarında çalıştırılacak personel ihtiyacını karşılamak hedefleri gözetilir.

Eğitim; her teşkilâtın ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilir. Bu kapsamda,

a) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu,

b) 26/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu,

c) 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanunu,

d) 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilâtı Kanunu,

e) 28/5/1988 tarihli ve 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu,

f) 18/3/1986 tarihli ve 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu,

g) 11/4/2002 tarihli ve 4752 sayılı Astsubay Meslek Yüksek Okulları Kanunu,

h) 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu,

i) 14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun,

j) 25/4/2001 tarihli ve 4652 sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanunu,

k) 2/7/1993 tarihli ve 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname,

l) 16/7/1985 tarihli ve 85/9709 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sahil Güvenlik Komutanlığının İdarî ve Adlî Görevlerine İlişkin Tüzük,

m) 3/11/1983 tarihli ve 83/7362 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Jandarma Teşkilâtı Görev ve Yetkileri Yönetmeliğı,

n) 9/8/1968 tarihli ve 12972 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Silâhlı Kuvvetleri Astsubay Meslek İçi Eğitim Yönetmeliğı,

o) 4/8/2003 tarihli ve 25189 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Emniyet Teşkilâtı Sağlık Şartları Yönetmeliğı,

p) 29/8/2001 tarihli ve 24508 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Polis Meslek Yüksek Okulları Giriş Yönetmeliği,

r) 9/5/2003 tarihli ve 25103 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Emniyet Genel Müdürlüğü Hizmetiçi Eğitim Yönetmeliği,

s) 15/10/2001 tarihli ve 24554 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Fakültesi Eğitim-Öğretim Yönetmeliği,

t) 15/10/2001 tarihli ve 24554 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Polis Akademisi Başkanlığı Polis Meslek Yüksek Okulları Eğitim-Öğretim Yönetmeliği,

u) 7/11/2003 tarihli ve 25282 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gümrük Muhafaza Görev Yönetmeliği,

ile bu konudaki diğer ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

Adlî kolluk görevlilerinin eğitimlerinin verilmesinde kolluğun bağlı olduğu Bakanlıkça talep edilmesi hâlinde, Adalet Bakanlığı tarafından eğitici personel görevlendirilir. Hizmet içi eğitimlerin plânlanmasında Adalet Bakanlığının veya yetkili Cumhuriyet başsavcısının görüşleri de alınır.

Sertifika

Madde 10 - Adlî kolluk eğitimini başarı ile bitiren personele, ilgili eğitim birimlerinde sertifika verilir. Adli görevlerde öncelikli olarak sertifikası olan kolluk personeli görevlendirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM : Değerlendirme Raporları ve Çalışma Esasları

Değerlendirme raporları

Madde 11 - Cumhuriyet başsavcıları her yılın sonunda o yerdeki adlî kolluğun sorumluları hakkında bir değerlendirme raporu düzenleyerek sicil âmirlerine verilmek üzere illerde valilere, ilçelerde kaymakamlara gönderir.

Değerlendirme raporlarında, adlî kolluk görevlilerinin soruşturma ve kovuşturma işlemlerindeki ehliyetiyle bu işlemlerde gösterdikleri çalışkanlık, iş disiplini ve başarı durumlarına yer verilir. Bu değerlendirme raporları ilgilinin sicilinin düzenlenmesinde dikkate alınır.

Birden fazla Cumhuriyet başsavcılığının yetki çevresinde faaliyet gösteren adlî kolluk sorumluları hakkında, değerlendirme raporları her yıl sonunda diğer yer Cumhuriyet başsavcılıklarının görüşü de alınarak adlî kolluk biriminin merkezinin bulunduğu yer Cumhuriyet başsavcısı tarafından düzenlenir.

Adlî kolluk görevlilerinin çalışma esasları

Madde 12 - Adlî kolluk birimlerinde görev yapacak personelin konusunda uzmanlaşması için mümkün olduğunca aynı veya benzer görevlerde çalışması için kendi teşkilâtlarınınca gerekli tedbirler alınır.

Adlî kolluk görevlileri, yürütülecek soruşturmalarla ilgili olarak, katılacakları meslek içi kurslar sonunda belirli branşlarda ihtisaslaşırlar.

Meydana gelen olayın özelliğine göre, kolluk âmiri, soruşturma esnasında ihtiyaç duyduğu konularda ihtisaslaşmış personeli görevlendirerek soruşturmanın daha kapsamlı yapılmasını sağlar.

BEŞİNCİ BÖLÜM : Çeşitli ve Son Hükümler

Adlî kolluk hizmetinin denetimi

Madde 13 - Cumhuriyet başsavcılarını ve Cumhuriyet savcılarını;

a) Adlî kolluk hizmetlerinin etkin ve verimli yürütülebilmesi amacıyla, adlî kolluk görevlilerince ifa edilen adlî işlemleri her zaman denetler.

b) Yürütülen soruşturma evrakını gerektiğinde ilgili adlî kolluk biriminde inceleyerek, soruşturmaya ilişkin eksik gördüğü hususların ikmalini emredebileceği gibi, soruşturma evrakını ve taraflarının bulunduğu hâl üzere Cumhuriyet başsavcılığına intikal ettirilmesi talimatını da verebilir.

Cumhuriyet başsavcılarını veya Cumhuriyet savcılarını adlî görevlerinin gereği olarak, gözaltına alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethaneleri, varsa ifade alma odalarını, bu kişilerin durumlarını, gözaltına alınma sürelerini, gözaltına alma ile ilgili tüm kayıt ve işlemlerini denetler, sonucunu nezarethaneye alınanların kaydına ait deftere kaydeder.

Yürürlük

Madde 14 - Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 15 - Bu Yönetmelik hükümlerini Adalet ve İçişleri Bakanları birlikte yürütür.